

Nr 422

Av herr **Lundberg**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 55, med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering, m. m.*

I proposition nr 55 behandlas bl. a. principerna för den pensionsrätt som någon förvärvat i redan existerande pensionssystem, och det anses som självklart att dessa rättigheter inte skall förfalla på grund av den nya pensionslagen. Då det gäller de s. k. trotjänarpensioner, gratial eller åldersunderstöd som utlovats till flera tusentals arbetare och tjänstemän i privat företagsamhet, utgår propositionen endast ifrån »att de arbetsgivare, som gjort dessa åtaganden mot sina äldre anställda, skall stå fast vid dem även sedan en allmän tilläggs pension införts». Detta antagande bygger endast på uttalanden från arbetsgivarhåll och blir beroende av den enskilda arbetsgivarens godtyckliga förfarande. Någon i lag fastslagen rätt för gratialister, trotjänarpensionärer etc. skulle icke gälla. I regel har arbetsgivarna genom skatteavdrag engagerat staten med betydande belopp i detta s. k. åldringsskydd, trots att rättigheterna icke är juridiskt skyddade för den anställde arbetaren eller tjänstemannen. Om ett åldringsskydd skall betraktas som en uppskjuten lön för en del pensionskategorier, och dessa skall få lagligt skydd därför, borde det även vara lika självklart, att de tjänstemän och arbetare som har dessa trotjänarpensioner får ett lagligt skydd för sina intjänta rättigheter.

I propositionen framhåller statsrådet att uttalanden från arbetsgivarhåll har övertygat honom om att arbetsgivarna inte skulle frångå sina förpliktelser. Om detta är förhållandet torde det i så fall inte behöva möta något hinder från arbetsgivarnas sida att rättigheterna även för dessa kategorier blir i lag fastslagna. Detta förefaller vara ett rimligt minimikrav eftersom pensionsbeloppen är mycket små men i förhållande till dessa folkgruppers ekonomiska bärkraft ändock har sin betydelse.

I ett direktörsmeddelande den 23 augusti 1956 skriver ett av de större bolagen till en gratialist att: »Skulle pensionsutredningens betänkande med förslag till allmän pensionsförsäkring (SOU 1955: 32) bli genomfört eller något liknande äga rum, t. ex. en väsentlig påbyggnad av folkpensionen, kommer utgående gratial att upphöra och frågan att tagas upp till fullt fri prövning av vår styrelse»; liknande bestämmelser förekommer även i andra bolags pensionsordningar. Då de äldre gratialisterna med jämna mellanrum fått brev från sina f. d. arbetsgivare med påminnelser av lik-

nande slag är det naturligt, att detta skapat både olust och oro hos både de gratialister som redan har gratial och de som om något år blir pensionärer. Likaså torde en del arbetsgivare gjort utfästelser till sina anställda i form av åldringspension, utan att de medel, som är förutsättningen därför, på ett betryggande sätt är skyddade om exempelvis företaget skulle komma på obestånd.

Ett lagligt skydd för gratialister och liknande pensionärer är förutsättningen för att de skall få den grundtrygghet, som ett utlovat åldringsskydd bör innebära. Detta kan exempelvis ske genom att vederbörande arbetsgivare genom lag ålägges att fullgöra sina förpliktelser eller utbetalar pensionsvärdet till den obligatoriska pensionsfonden för att denna skall fullgöra utbetalningarna. Under alla förhållanden torde den del av gratialen som är att hänföra till av arbetsgivaren gjorda skatteavdrag även juridiskt vara att anse som ett värde tillhörande i första hand gratialisten och i andra hand staten.

Den föreliggande propositionen skall fastställa principerna för hur detaljbestämmelserna för ett nytt pensionssystem skall utformas, men den vill även avgöra hur principerna för att skapa ett skydd för redan utgående pensioner skall utformas. Under dessa förhållanden måste det även vara principiellt nödvändigt att slå fast att laglig rätt till samtliga pensionsåtaganden även i form av gratial eller andra pensionsåtaganden skall gälla.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta att vid utformningen av detaljbestämmelserna för ett nytt pensionssystem jämväl de i enskild tjänst anställda måtte få laglig rätt till trotjänarpensioner, ålderdomsunderstöd, gratial eller liknande åtaganden från arbetsgivarna.

Stockholm den 4 mars 1958

John Lundberg